

Meler je dobro uočio da su promene u oceni nacizma seizmograf nemačke politike kulture, ali njegov pokušaj razdvajanja izvornog od reaktivnog nasilja je neubedljiv. Braneći Hilgrubera uočio je da nemački zločini u Rusiji ne pravdaju ruske zločine 1945 (Möller 1987, S. 326). U čisto etičkom pogledu ovu Melerovu tvrdnju teško je opovrgnuti, ali u istorijsko-sociološkom pogledu samo su naivni mogli pretpostaviti da će antifašistička osveta protiv civilnog nemačkog stanovništva izostati. Hitler nije bio naivan, pa je 1944. izdata naredba da se sa vojskom povlači i nemačko stanovništvo ispred Crvene armije. Izvlačeći stanovništvo trebalo je protivniku otežati aktivnosti, ne ostavljati mu radnu snagu već uništen ispražnjen prostor. U Hitlerov generalni plan spadala je i deportacija nemačkog stanovništva iz istočnih područja ka unutrašnjosti Nemačke. Trebalo je Vermahtu osloboditi borbeni prostor, a nemačkim oficirima i vojnicima pružiti garancije da su im porodice u bezbednosti i da dalje mogu da se sa istim žarom bore (Pätzold 1987, S. 172). Tamo gde je evakuacija izostala (Istočna Pruska, Jugoslavija) Nemce je stizala osveta. Antifašističko nasilje 1944 (Nemmerdorf, Knićanin), katkad vrlo surovo, bilo je u osnovi reaktivno.

Revizionisti ne prihvataju rado tezu o reaktivnom nasilju jer svaka nacionalistička historiografija nastoji da manje ili više posmatra razvoj vlastite nacije iz perspektive žrtve polažući moralnopolitičko pravo na raznovrsne naknade (teritorijalne, materijalne, moralne). U Historikerstreit obnovljena je ova revizionistička perspektiva ne samo kod Nolteove istorijsko-političke konstrukcije o uzročnom odnosu Gulaga i Aušvica nego i u sporu oko prirode progona Nemaca iz Istočne i Jugoistočne Evrope 1944/45. Savremene nemačko-češke polemike o izgonu sudetskih Nemaca 1944/45. pokazuju razliku istorijskog sećanja i krutost perspektive žrtve kod obeju strana što ostavlja malo prostora za istraživanje uloge počinilaca. Nemački nacionalisti izbegavaju da priznaju da je nemački imperijalizam u oba svetska rata najodgovorniji što je etničku šarolikost Istočne i Jugoistočne Evrope u 20. veku smenila nacionalna homogenizacija ovih prostora kao rezultat kolonizacija nakon oba svetska rata.

Posmatran iz perspektive šire celine, izgon Nemaca izgleda drugačije od slike koju nude revizionisti. S proleća 1943. kada su saveznici počeli da razmišljaju o kraju rata Ruzvelt je govorio da Nemce treba raseliti iz Istočne Pruske na isti način kako su Grci iseljeni iz Turske 1922. I Čerčil se složio da pomeranje Poljske na Zapad pretpostavlja izgon Nemaca čime će prestati "beskonačne neprijatnosti" i biti konačno uništeno prusko jezgro nemačkog militarizma. U danima sloma fašizma nestala je svaka granica između planirane evakuacije Nemaca u maticu, bekstva, osvetničkog progona i iseljavanja. Između 1939. i 1943. u periodu vojnih uspeha Hitlera nasilno je pomereno oko 15 miliona ljudi, a od 1944-48 posle sloma fašizma još jednom je prinuđeno na raseljavanje oko 31 milion ljudi (Schlögel 1989). Čitav kontinent bio je preplavljen novim tipom čoveka – izbeglicom, prognanim i deportovanim. U celini ovoga haosa progon Nemaca skoro da je bio nužna posledica nemačkih zločina. Više od polovine od oko 10 miliona Nemaca sa istoka povlačilo se uz Wehrmacht 1944. ispred Crvene armije (oko 6,5 miliona Nemaca beži u maticu). Bežali su i drugi narodi, a unutar SSSR-asu i silom preseljavani zbog saradnje sa nemačkim okupatorom. Nacionalna homogenizacija izmešane Evrope počela je još sa raspadom višenacionalnih carstava Austougarske i Turske. Iz mnogonacionalnih tvorevina nastajale su homogenije države, proces se nastavio nakon Drugog svetskog rata, a krajem veka produžio u homogenizovanju etnički izmešanog Balkana. Nemački imperijalizam nije bio jedini, ali je svakako bio najodgovorniji i najvažniji podstrekač ovih procesa u kom nisu samo Nemci